

PORUKE JEDNE KAMPANJE

Kroz koji dan, točnije 4. studenog, stanovnici SAD-a će izabrati svog novog predsjednika. Predsjednička kampanja, koja je trajala nekih 20 mjeseci ulazi u svoju završnicu. Zašto ova tema i zašto u Newsletteru udruge korporativnih pravnika, koji je ipak specijaliziran za pravna i/ili korporativno pravna pitanja?

Mogao sam pisati o kodeksu korporativnih pravnika, društveno odgovornom poslovanju, novelama Zakona o javnoj nabavi, ili bilo kojoj drugoj stručnoj temi koja se pojavljuje u izdanjima ovakve vrste. Tih tema uvijek ima. Htio sam napraviti odmak i napisati mali osobni osvrt na jednu kampanju, kampanju jednog zanimljivog čovjeka, ujedno i jednog pravnika u utrci za predsjednika. To što je Obama pravnik, je samo mala poveznica uz ovaj Newsletter. Sjećam se jednog izbornog kolegija na studiju prava pod nazivom: „Deontologija profesije pravnik“ i načela koja smo tamo usvajali. Ta načela su me nakratko povezala sa porukama i mudrostima Obamine kampanje. Htio sam zapravo pisati o porukama koje demokratski kandidat Barack Obama posljednjih mjeseci šalje Amerikancima, ali i svjetu, svima nama. Te poruke mogu biti ugrađene u život svakog pojedinca, nevažno bio on pravnik, liječnik, student, stanovnik daleke Indije ili Zagreba. O Obami je posljednje vrijeme napisano na tisuće kartice teksta i uvjeren sam da u eri modernih tehnologija, Obamine poruke dolaze do svih nas.

Još prije nepune tri godine, u časopisu „*Time*“, pročitao sam jedan članak o političku koju vodi jedan drugačiji i manje poznat ali karizmatičan političar u SAD-u. Afroamerikanac, senator države Illinois, neobičnog imena. Spominjali su se problemi siromašnih četvrti predgrađa američkih gradova i programi koje provodi prodorni Obama. Ideje su mu bile sveže. Ipak, dvije rečenice su mi se urezale u pamćenje u tom članku: „*Next president? Maybe.*“ Ubrzo nakon toga pogledao sam arhiv njegovih govora na Internetu koji daju jednu novu političku i životnu filozofiju. Govore političarima, u pravilu, pišu pisci govora. Stručnjaci. I Obama ima svoje „govoropisce“ ali u njegovim istupima snažno je pristuna njegova osobna nota i osobni stil. Moja potraga je odmah krenula dalje. Uočio sam tada dvije knjige koje danas doživljavaju hrvatsko izdanje. Engleska izdanja Barackovih knjiga „*Dreams from My Father*“ i „*The Audacity of Hope*“ su preko Amazona brzo stigle i do mene. Krenulo je čitanje. Knjige su pisane čitkim jezikom, jasno, pregledno i protkane su vlastitim životnim i političkim razmišljanjima mladog Obame. U vrijeme kada ih je stvarao, pretpostavljam da nije ni imao bazu pisaca govora, knjiga i stratega kampanje i javnih istupanja, kao što ima danas. Razlog više da čovjek shvati i prihvati da je to njegova prava riječ i njegova misao.

O životu Baracka Obame se danas zna dosta toga. Rođen na Havajima. Otac iz Kenije, majka „white American“ iz Kanzasa. Studirao na Havajima, nakon brakorazvoda roditelja, živio u Indoneziji u pravom multikulturalnom okruženju, studirao na prestižnim sveučilištima u SAD-u; *Columbia University* (političke znanosti). Potom radio u Chicagu, uz angažman na brojnim socijalnim i građanskim projektima. Koncem osamdesetih upisao i *Harvard Law School* i temeljem izvrsnosti u studiju, izabran je i za urednika, a poslije i predsjednika *Harvard Law Review-a* (prvi crnački predsjednik tog uglednog časopisa). Radio i kao odvjetnik u Chicagu (specijaliziran za pitanja građanskih prava i sloboda), ali i kao pravnik u *Business International Corporation*, te doktorirao na Harvardu – magna cum laude. Između ostalog, predavao je i ustavno pravo na *University of Chicago Law School* punih 12 godina. 1996. izabran je za senatora države Illinois. I tako je polako krenulo. Lavinu je probudio svojim, sada već povijesnim i glavnim govorom na demokratskoj nacionalnoj konvenciji 2004. godine u Bostonu, opisujući svoj život, uspone, padove i nade koje ima za novu Ameriku. Od 2005. je postao i član američkog Senata i sudjelovao u izradi brojnih propisa u odborima za zakonodavstvo. Vrlo dobro upoznao principe i način djelovanja u strukturama američke administracije i politike. Tijekom 2008. živahno i sa puno vjere u sebe ozbiljno krenuo u kampanju za američkog predsjednika. U uzbudljivoj početnoj borbi unutar same demokratske stranke, pobijedio prilično jaku Hillary Clinton. Danas stoji ispred republikanskog kandidata Johna McCaina, u zadnjem okršaju pred predsjedničke

izbore. Ankete su na njegovoj strani, iako ankete ponekad mogu biti jako opasne. I danas Barack ima „samo“ 47 godina. Impozantno. Strelovito. Snažno. Poučno. Životno. Ostvarivo.

Tijekom ove američke predsjedničke kampanje, Obama je suočen sa oštrim kritikama pojedinaca pa čak i ozbiljnim prijetnjama. *Argumentum ad hominem*. Ono što su nas učili kao primjer koji ne bi smjeli koristiti protiv drugoga. Upravo to pokušavaju njegovi protivnici. Kad nemaš boljeg argumenta, kreni sa osobnim napadima. Loša i neljudska taktika. Obama je cijelo vrijeme ostajao smiren, odmjeren, ustrajan i vodio promišljenu, nadahnutu i poučnu kampanju. Strpljivo je podnosio sve napade i stvarao jednu novu priču. Prenosio je snažne poruke posebno mladima, motivirao veliku biračku bazu, pa i one ljudе koje politika i nije previše zanimala. Pomaknuo je granice, otvorio je neke do tada zatvorene putove, pokrenuo i ostatak svijeta...

Demokratska kampanja Baracka Obame je cijelo vrijeme bila jasno definirana. Na ulicama Berlina, naše Europe, dočekalo ga je na tisuće mlađih ljudi željnih novih ideja. Ljudi iz neameričkih država traže Obamu za predsjednika?! Ono što fascinira je i način na koji je financirana Obamina predsjednička kampanja. Vjerovatno će biti predmet budućih „case study-a“ iz političkih nauka, jer je Obamin predsjednički stožer u vrlo kratkom vremenu, uspio prikupiti oko 600 milijuna USD. Samo za posljednju Obaminu 30-minutnu spot kampanju, na nekoliko glavnih američkih TV postaja (koja je posebna sama po sebi jer do sada nije viđen ovakav način obraćanja jednog političara američkoj javnosti), izdvojeno je oko 6 milijuna USD. Izvori financiranja su bili tradicionalni ali i oni moderni. E-mail donacije, video-spotovi na Internet portalima, jedan sasvim novi vid političkog marketinga. Ključna riječ ove kampanje možda i jest politički marketing. Ali definitivno onaj koji ima i sadržaj i oblik u međusobno nevidljivo isprepletenosti, gdje se prenose nove političke i svjetovne ideje na pravi, razumljiv i jednostavan način. Obaminu kampanju cijelo vrijeme prate sloganii poput: „Yes we can!“ ili „Change we believe in“. Jednostavno i mudro. Bez puno filozofije.

Obama ima brojnu i čvrstu podršku sa svih strana. Simpatična obitelj, koja cijelo vrijeme podupire njegovu političku borbu i prati ga na putu prema Bijeloj kući. Danas ga podržavaju i neki njegovi dojučerašnji protivnici poput Billa i Hillary Clinton. Podrške dolaze i iz redova republikanaca – umirovljeni general i republikanac Colin Powell izjavljuje da će glasati za njega jer je on nova generacija političara koji ima drugačiju viziju. Podrške dolaze i od obitelji Kennedy, a ne izostaju usporedbe Obame i JFK-a po nekoliko osnova. Obama razgovara sa običnim ljudima, dolazi do njihovih domova, sluša i promatra... Posjećuje američke vojnike na kriznim žarištima, nije mu problem skinuti se u sportski dres i odigrati koji „hakl“ sa vojnicima, jer i košarka mu je bila i ostala velika ljubav... Javljuju se primjerice i pojedinci iz Irske koji tvrde da Obama ima irske krvu?! Svi žele Obamu, prvič tamnoputog demokratskog predsjedničkog kandidata! Uz sve ovo i uz masovni pokret potpore milijuna ljudi za Obamu, ne mogu se oduprijeti dojmu da je Obama postavio nove političke standarde i podignuo ljestvicu političke korektnosti vrlo, vrlo visoko.

U trenutnoj turbulenciji svjetske finansijske krize i kraha finansijskih tržišta, nova globalna ekonomija mora vratiti nadu za veći gospodarski prosperitet. Problematična američka i svjetska zbilja sa kojom je Obama suočen, potiče i kriza srednjeg sloja američkih obitelji željna promjene. Veliki pritisak čine i sveprisutne američke vojne intervencije na kriznim svjetskim žarištima. Obama sa jednakom mudrošću pronalazi načine da pokuša pronaći odgovore na brojna otvorena pitanja, bez rezerve i prema svima. I odgovara skromno u svom stilu i riječima: „Neću biti savršen predsjednik, no mogu vam obećati da ću uvijek reći što mislim i kakvo je moje stajalište.“

Obamine poruke bi trebale doći i do naših političara i političke svakodnevnice koju svjedočimo. Način na koji se obraća medijima, javnosti, protivnicima, svjetskoj zajednici... Načela po kojima postupa i pristupa problemima. Sasvim je nepotrebno uspoređivati Hrvatsku i SAD u ovom kontekstu. I probleme s kojima je svatko suočen. Mediji navode kako Obamin potpredsjednički kandidat Joe Biden ima vrlo značajnu ulogu u rješavanju kriza u regiji oko nas i da je detaljno upućen u probleme na područjima jugoistočne Europe. To su neka pitanja koja se mogu aktualizirati tek u budućnosti i sa kojima se trenutno ne treba previše zamarati.

Nakon svega, neovisno o konačnom ishodu američkih predsjedničkih izbora, objektivno gledajući, Obama je donio jednu novu viziju i novi pristup i prenio snažne poruke svima. Za mene osobno, poslao je jednu novu pošiljku političke energije, koja je prisutna u svim govorima u kojima daje punog sebe. Govor trebaju pratiti i djela, koja su već tu ali i koja tek trebaju biti konkretnizirana. Poruke ove nove kampanje možemo pronaći svi. I ugraditi ih u vlastite kodekse, pravila postupanja, zakone, životnu filozofiju, komunikaciju sa drugima. Nedavno sam listao zanimljivu ediciju naziva „Knjiga životnih zakona“. Pravnici očito ne mogu bez zakona. Kada malo bolje promislim i kada se vratimo unazad i napravimo kratak osvrt na Obamin put, vidim da su neki od tih zakona zapravo i sažete poruke Obamine kampanje. Izdvojio bih samo neke:

- „Veliki su junaci ponizni“
- „Slušaj kako bi učio“
- „Zahvalno držanje donosi sreću“
- „Osmijeh donosi osmijeh“
- „Vrijediš samo onoliko koliko vrijedi tvoja riječ“
- „Cijena veličine zove se odgovornost“

Možda jedan životni zakon upravo najbolje oslikava ključnu poruku koju je Obama odasiao: „Čovjek je ono u što vjeruje“. Promjena u koju se vjeruje. Pobjedio Obama na američkim predsjedničkim izborima ili ne, za mene je on već sada pobjednik u životnoj utakmici i utrci koju svi živimo. Bez predrasuda i sa puno mudrosti.

Zagreb, listopad 2008.

Vjeran Malenica, dipl. iur.
Član Udruge korporativnih pravnika